کێن ئەوانەی کە ئەشعەریەکانیان بە کافر داناوە؟

وەرگێڕانی :
شاب السني

١٤٤٥ هـ

ئەوانەی ناویان هێناون بە ڕاشکاوی

حەنبەلیەکان لە سەردەمی أبي الحسن الأشعري (٣٢٤ بەهیلاکداچووە)

أبو فداء المؤيد دەڵێ: (الأشعري مەزهەبەکەی دەرخست، وە جێگیری کرد، وە وتەکەی بوو بە بەناوبانگترینی وتەکان، تا وای لێهات سەرزەوی باسیان دەکرد، وە **گەورەکانی حەنبەلیەکان حوکمیان دا بەسەردا بە کوفر و خوێنیان حەڵاڵ کرد**، وە خوێنی ئەو کەسەش کە بە قسەی ئەو قسە بکات).

[المختصر في أخبار البشر ٢/٩٠]

حەنبەلیەکان تاقم نین تاوەکو وەک ئەهلی بیدەع بڵێین شەڕەکە شەڕی حەنبەلی و ئەشعەریە بەڵکو حەنبەلیەکان نوێنەری ئەهلی سوننە و جەماعەن، پارێزەری بیروباوەڕی موسڵمانانن، هەر لە پێشەواکەیانەوە الإمام أحمد رحمە الله تا دوای خۆشی، بۆیە ئەهلی بیدەع دەیانەوێ لای خەڵکی وای پیشان بدەن کە حەنبەلیەکان جیاوازن لە ئەهلی سوننە، نەخێر هەرکەس لە فروعدا مالکی یان شافیعی یان حەنبەلی بێت بەڵام بیروباوەڕی ئەهلی سوننە بێت ئەوە دەبێتە چقڵی چاوی ئەهلی بیدەع لەو ناوچەیە، بۆیە وریا بە کە دەڵێت گەورەکانی حەنبەلیەکان واتە هەموو ئەهلی سوننە بێ جیاوازی.

أبو عبدالله ابن منده (٣٩٥ وەفاتی کردووە)

بە ئاشکرا وەسفیان دەکات بە زەندیق: (ئەمە سیفەتی **زەندیقە ئەشعەریەکانە**، ئەوانەی دەرکەوتوون لەم سەردەمەدا، پشتیان کرد لە کیتاب و سوننەت، پشتیان بەست بە قیاس، وە قسەیان کرد بە عەقڵە بێ بایەخەکانیان لەوەی کە پێچەوانەی ئەثەرە).

[مجلس في الرد على الزنادقة ٦]

وە دەڵێ: (بە پێچەوانەی ئەوەی **زەندیقە ئەشعەریەکان** بانگەشەی بۆ دەکەن لەدژی هەڵگرانی عیلمی شوێنکەوتەی کیتاب و سوننەت).

[مجلس في الرد على الزنادقة ٦]

وە دەڵێ: (دەڵێین: هەرکەس بانگەشەی ئەوە بکات کە پیتێک لە کیتابی اللە لە پیتە بڕاوەکان وەک الم و حم عسق وە هاوشێوەکانیان غەیری کەلامی اللە یە، وە کەلامی اللە پیتەکانی تیا نیە، وە ئەوە وتەی جبریلە، ئەوە قسەی بە خەلقی قورئان کردووە، وە **ڕێگاکەی ڕێگای بەندەی بتەکانە**).

[مجلس في الرد على الزنادقة ٩]

دواتر دەڵێ: (وە ئەمە سیفەتی **ئەشعەریەکانە**، دەڵێن لەفظمان بە قورئان مەخلوقە، وە ئەوەی دەخوێنرێتەوە و تیلاوە دەکرێت گێڕانەوەیە لە کەلامی اللە، وە ئەوەی لەنێوان دوو بەرگەکەدا هەیە و نوسراوە پیتەکانی مەخلوقە، ئەوان قسە بە خەلقی قورئان دەکەن بە ناڕاستەوخۆیی).

[مجلس في الرد على الزنادقة ١١]

ئەشعەریەکانی سەردەمی ابن مندە کوفرەکانیان سوکتر بوو لەمانەی دوایی، جا ئەگەر ابن مندە ئەوانەی سەردەمی خۆی بە کافر دانابێت لەبەر ئەو کوفرانەی هەیانبووە چی بۆ ئەمانەی دوایی وەک ابن حجر و النووي و السیوطي و الشاطبي!

أبو العباس أحمد بن محمد بن علي بن مزدئن النهاوندي (٣٨٧ وەفاتی کردووە)

الهروي دەڵێ: گوێم لە أحمد بن حمزة و أبا علي الحداد بوو دەیانوت: (أبا العباس أحمد بن محمد النهاوندي مان بینی لەسەر نکۆڵیکردن لەسەر ئەهلی کەلام و **بەکافردانانی ئەشعەریەکان**).

[ذم الكلام ٤/٤٠٤]

ابن المبرد دەڵێ: (أبو العباس أحمد بن محمد النهاوندي پێشەوایەکی قەدرگران بووە، أبو علي الحداد باسی کردووە، شکۆی بەرز ڕاگرتووە، وە ئەو نکۆڵیکار بووە لەسەر ئەهلی کەلام، **وە ئەشعەریەکانی بە کافر داناوە**).

[جمع الجيوش والدساكر على ابن عساكر]

هەزار زانا لە سەدەی چوارەم

الهروي دەڵێ: گوێم لە أحمد بن حمزة بوو دەیوت: کاتێک ناکۆکی نێوان النهاوندي و أبي الفوارس توند بوو پرسیارمان کرد لە أبا عبدالله الدينوري؛ وتی: **(گەشتووم بە هەزار شێخ لەسەر ئەوە بوون کە النهاوندي لەسەرە)**.

[ذم الكلام ٤/٤٠٤]

ئایا ئەو هەزار شێخە لەسەر گومڕایی کۆبووبوونەوە؟! یان دەمارگیریان بۆ النهاوندي هەبووە؟! بێگومان هیچیان، کەواتە بڕۆ شەڕی ئەو هەزار زانا بکە لەو سەردەمە کە نزیکترین سەردەم بووە لە سەردەمی أبي الحسن الأشعري و شوێنکەوتووەکانی، هەزار شێخم بۆ بێنە هی ئەو سەردەمە کە بڵێن ئەشعەریەکان کافر نین تا منیش بڵێم تەسلیم بووم و ئیتر تەکفیری ئەشعەریەکان ناکەم!

الجنيد (پێشەوای صۆفیەکان) (٤١٠ وەفاتی کردووە)

الهروي دەڵێ: گوێم لە إسماعيل بن أحمد البشوزقاني فەقیهـ بوو دەیوت: (گوێم لێبوو الجنيد بن محمد أبو سعد الخطيب **شاهیدی دەدا لەسەر الأشعري بە زەندەقە**).

[ذم الكلام ٤/٤١٨]

بێگومان کەسێک الله دڵی ڕۆشن کردبێتەوە دەزانێ ئەشعەریەکان فریان بە ئیسلامەوە نیە، وای دەبینم دوای هیدایەتی الله عیلم دواتر عیبادەت وای کردووە الجنيد ئاوا الأشعري بە زەندیق ناو ببات، والله تعالى أعلم.

يحيى بن عمار بن ابن العنبس (٤٢٢ وەفاتی کردووە)

پێشەوای فەرموودەناس و ئامۆژگاریکار، شێخی سجستان

الهروي دەڵێ: (يحيى بن عمارم بینیوە چەندین جار و زیاد لە جارێک لەسەر مینبەرەکەی **کە بە کافری دادەنان و بە لەعنەتی دەکردن، وە شاهیدی دەدا لەسەر أبي الحسن الأشعري بە زەندەقە**).

[ذم الكلام ٤/٤١١]

ئەی ئێستا چی؟! ئەشعەریە زەندیقەکان مینبەریان بە دەستەوەیە و دەیانەوێت تازە بە تازە خەڵکی بگەڕێننەوە بۆ پەکخستنی سیفەتەکانی الله و قەبر پەرستی و خزمەتکردنی عەلمانیەت.

أبو الفضل عمر بن إبراهيم الهروي (٤٢٥ وەفاتی کردووە)

فەرموودەناس و شێخی هراة

الهروي دەڵێ: (يحيى بن عمارم بينيوە چەندين جار و زياد لە جارێک لەسەر مينبەرەکەی **کە بە کافری دادەنان و بە لەعنەتی دەکردن، وە شاهيدی دەدا لەسەر أبي الحسن الأشعري بە زەندەقە، وە بە هەمان شێوەش عمر بن إبراهيم و شێخەکانمم بينيوە)**.

[ذم الكلام ٤/٤١١]

الهروي دەڵێ: گوێم لە بلال بن أبي منصوری بانگبێژ بوو دەيوت: گوێم لە عمر بن إبراهيم بوو دەيوت: (**سەربڕاوی دەستی ئەشعەريەکان حەڵاڵ نيە؛ لەبەر ئەوەی ئەوان موسڵمان نين**، وە ئەهلی کيتابيش نين، وە کيتابی الله لەسەر زەوی جێگير ناکەن).

[ذم الكلام ٤/٤١٣]

أبو نصر السجزي (٤٤٤ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: أبو محمد بن كلاب و **الأشعري** و جگە ئەوانيش وتيان: (قورئان غەير مەخلوقە، وە هەرکەس قسە بە خەلقی قورئان بکات کافرە جگە لەوەی کە الله بە عەرەبی قسە ناکات، وە بە غەيری ئەوە لە زمانەکان وە گەياندنی وشەکان و دانان و بەدوايەکداهاتن داخڵی کەلامەکەی نابێت، وە نابێت پيت و دەنگ بێت) وە ڕوونە ئەوانە چيان وتووە کە ئەو قورئانەی نەفی مەخلوقيەتيان کردووە عەرەبی نيە، وە سەرەتا و کۆتايی نيە، وە نکۆڵيکار لە قورئانی عەرەبی و ئەوەی کەلامی الله يە **کافرە** بە کۆدەنگی فەقيهەکان، وە جێگيرکەری قورئانی بێ سەرەتا و بێ کۆتايی **کافرە** بە کۆدەنگيان.

[رسالته إلى أهل الزبيد ١٥٤]

حبال بن أحمد ناوزەندکراو بە شمشێری سوننە

الهروي دەڵێ: گوێم لە باوکم بوو دەیوت: گوێم لە أبا المظفر الترمذي -حبال بن أحمد- پێشەوای ئەهلی ترمذ بوو: (**شاهیدی دەدا لەسەریان بە زەندەقە**).

[ذم الكلام ٤/٤٠٨]

ابن المبرد دەڵێ: (أبو المظفر الترمذي حبال بن أحمد ی پێشەوای ئەهلی ترمذ، دوورەپەرێزی لێگرتوون و **شاهیدی دەدا لەسەریان بە زەندەقە**).

[جمع الجيوش والدساكر على ابن عساكر]

أبو طاهر مطيار بن أحمد الرستمي الأصبهاني (٤٦٩ وەفاتی کردووە)

الحافظ محمد بن عبدالواحد الدقاق لە حەقیا دەڵێ: (هیچ پیاوێکم نەبینیوە هەرگیز لەو باشتر بێت لە داشۆرینی ئەهلی بیدەع)

الدشتي وتەکەی لێوە نقڵ دەکات:

(**ئەشعەریەکان** گومڕا و **زەندیقن** برای ... ئەوانەن کە عوززا و لات دەپەرستن

بە پەروەردگاریان کافر بوون بە ئاشکرا وتەکەیان ... خراپترین وتەیە ئەگەر لێی ورد بیتەوە)

[إثبات الحد لله للدشتي تحقيق عادل آل حمدان ٢٦٧]

ابن حزم (٤٥٦ بەهیلاکداچووە)

فەصلێکی داناوە و دەست دەکات بە قسەکردن لەسەریان، دەڵێ: (هەرچی دەربارەی **ئەشعەریەکان** هەیە، ئەوانەی لە بەغداد و بەصرە بوون)

[الملل والنحل ٤/١٥٥]

پاشان کۆمەڵێک وتە دەگوازێتەوە کە بە کافریان دادەنێ چەندین جار، ئەمەش گوزارشتەکانیەتی:

(وە **ئەمەش کوفرێکی ڕاست و ڕوونە** و پێچەوانەی الله تعالی و هەموو ئەهلی ئیسلامە)

[الملل والنحل ٤/١٥٦]

(والله ئەمە گەورەترە لە وتەی گاورەکان و **داخڵی کوفر و شیرک دەبێ**)

[الملل والنحل ٤/١٥٧]

(وە السمناني لە شێخە **ئەشعەریەکانیەوە** دەڵێ...ئەمە دەقی وتەکەیەتی پیت بە پیت کە کوفری ڕاشکاو و شیرکی ڕوونە...**پاشان ئەو مەلعونە کوفری زیاد کرد لەسەر کوفر...وە ئەمەش شیرکێکە کە هیچ شاراوەییەکی تێدا نیە**)

[الملل والنحل ٤/١٥٨]

(وە ئەمەش دەقی وتەی السمناني و محمد بن الحسن **بن فورک** ە لە سەرەتای وتەکەیدا لە کتاب الأصول...پاک و بڵندی بۆ الله لە **کوفری ئەم هیچ و پوچە**)

[الملل والنحل ٤/١٥٨]

(وە **الباقلاني** دەڵێ...**ئەمەش کوفرێکی سەربەخۆیە**)

[الملل والنحل ٤/١٥٩]

(لەگەڵ ئەوەی وتەکەیان دەربارەی الله تعالی هیچ نیە جگە لە قسەی ئەحمەق و بێ عەقڵێک...وە پێیان دەوترێ: قورئان لە دوو شت زیاتر نیە، یان کەلامی الله یە یان کەلامی الله نیە، **ئەگەر وتیان کەلامی الله نیە ئەوە کافر بوون**)

[الملل والنحل ٤/١٥٩]

(چۆن ئەو ئەحمەقانە دەڵێن الله تعالی یەک کەلامی هەیە، ئەمە لە **کوفرێکی قێزەونە)**

[الملل والنحل ٤/١٥٩]

(وە **هەموویان دەڵێن** هەرگیز جبریل قورئانی دانەبەزاندووە بۆ سەر دڵی محمد ﷺ، بەڵکو شتێکی تری بۆ دابەزاندووە کە گوزارشتە لە کەلامی الله، وە قورئان هەرگیز لای ئێمە نیە جگە لەم شێوازە مەجازیە نەبێت، وە ئەوەی دەیبینین لەناو موصحەفەکان و دەیبیستین لە قورئانخوێنەکان و دەیخوێنینەوە لەناو نوێژدا و لەبەری دەکەین لە سنگەکانماندا ئەوە هەرگیز قورئان نیە و بەشێک نیە لە کەلامی الله، بەڵکو شتێکی دیکەیە، وە کەلامی الله جیانابێتەوە لە الله تعالی...**ئەمە لە گەورەترین کوفرەکانە)**

[الملل والنحل ٤/١٥٩]

(بەڕاستی **وتەی ئەم تاقمە لەم بابەتەدا ئەوپەڕی کوفرە** بە الله تعالی و پێچەوانەی قورئان و پێغەمبەری خوایە، وە پێچەوانەی هەموو ئەهلی ئیسلام و موسڵمانانە پێش دەرکەوتنی ئەم **تاقمە مەلعونەش)**

[الملل والنحل ٤/١٦٠]

(**السمناني** دەڵێ...ئەمە وتەی ئەم **فاسقە مولحیدەیە** پیت بە پیت کە **ئەمە کوفرێکی تەواوە** و بێ عەقڵیە...وە هەروەها یەکێکی تر لە کوفرە ئاشکراکانی ئەم مەلعونە بریتیە لە وتەکەی...)

[الملل والنحل ٤/١٦١]

(وە لەسەر ئەم بابەتە پێشەوا محمود بن سبکتکین مەولای پێشەوای ئیمانداران و هاوەڵی خوراسان ڕەحمەتی الله ی لێ بێ **ابن فورک ی شێخی ئەشعەریەکانی** کوشت، الله تعالی بەباشترین شێوە پاداشتی بداتەوە لەسەر

ئەو کارەی، **وە لەعنەتی الله لە ابن فورک و لایەنگران و شوێنکەوتووانی بێت،** لەبەرئەوەی **ئەوانی بەرەو کوفرێکی قێزەون برد** کە وتەیەک بوو بۆ ئەوان لەوپەڕی گومڕایی و هەڵوەشاندنەوەی ئیسلامدا)

[الملل والنحل ٤/١٦٢]

أبو إسماعيل الهروي (٤٨١ وەفاتی کردووە)

شێخی خوراسان لە سەردەمی خۆی، لە گەورەکانی حەنابیلەیە، لێهاتوو بووە لە زمان، حافظی فەرموودە بووە، سەرخەری سوننەت و بانگخواز بووە بۆی، تاقیکرایەوە و ئازار درا.

[الأعلام للزركلي ٤/١٢٢]

کۆمەڵێک وتەی گواستەوە کەمێک پێش ئێستا دەربارەی **بەکافردانانیان و کردی بە بەڵگە.**

الشريف أبو جعفر عبدالخالق بن عيسى الهاشمي الحنبلي (٤٧٠ وەفاتی کردووە) وە حەنبەلیەکانی سەردەمی خۆی

لە مەجلیسێکدا ئاماژەی کرد بۆ القشيري و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون و وتی: (چ سوڵحێک لەنێوان ئێمەدا هەیە؟ لەکاتێکدا سوڵح لەنێوان دوو لایەندا دەبێ لەسەر ویلایەت یان دونیا یان کێشەی موڵکداری، بەڵام ئەو کەسانە بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ئێمە کافرین، **وە ئێمەش بانگەشەی ئەوە دەکەین ئەوەی باوەڕی بەوە نەبێت کە ئێمە باوەڕمان پێیەتی ئەوە کافرە،** جا ئیتر چ سوڵحێک لەنێوانماندا دەکرێ؟)

[الذيل طبقات الحنابلة ١/٢١]

هەرکەس ویستی سوڵح بکات و ئەهلی سوننە و ئەشاعیرە بگونجێنێت لەگەڵ یەک ئەوە ویستوویەتی حەق و باطل کۆبکاتەوە لەگەڵ یەکتر.

حەنبەلیەکان لە سەردەمی الغزالي (٥٠٥ بەهیلاکداچووە)

الغزالي دەڵێ: (**حەنبەلی ئەشعەری بە کافر دادەنا** بەبیانووی ئەوەی رسول الله یان بەدرۆخستۆتەوە لە جێگیرکردنی بڵندێتی بۆ الله تعالی، وە ئەشعەریش حەنبەلی بە کافر دادەنا بەبیانووی ئەوەی موشەبیهەیە)

[فيصل التفرقة ٢٦]

عبدالوهاب بن عبدالواحد ناسراو بە ابن الحنبلي (٥٣٦ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (کۆتا بیدعە کە دەرکەوت **مەزهەبی الأشعري** بوو، وە خاوەن تاریکی و دونیاکان دۆستایەتیان کرد و سەریان خست، وە قسەکەران لەوەی پێچەوانەی شەرعە لە ئەستێرەناسی و فەلسەفە و مانەوە لەسەر تاریکی و فیسق، وە بزانە ئەم بیدعەیە خراپترین بیدعەیە بە دەرکەوتنی لە کۆتا سەردەمدا، وە بڵاوبوونەوەی لە وڵاتە فاسدەکاندا، وە هەڵگرتنی بانگخوازەکانیان بە خۆدزینەوە و قسەی ڕازاوە، **لە ناوەڕۆکیدا کوفر گومڕایی هەیە**، سەردەمی ئەم بیدعە پیسترین سەردەمە وە شوێنکەوتووەکانیشی پیسترین ئوممەتن وە بانگەشەکارانی کەمترین دینیان هەیە لەم میللەیە)

[الرسالة الواضحة في الرد على الأشعرية ٢/٤٥٢]

محمد بن عبدالملک الكرجي (٥٣٢ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (هەرکەس بڵێ من لە شەرعدا شافیعیم و لە بیروباوەڕدا **ئەشعەریم،** پێی دەڵێین ئەمە لە دژیەکییەوەیە نەک ئەوەش بەڵکو لە **مورتەد بوونەوەوەیە،** چونکە الشافعي بیروباوەڕی ئەشعەری نەبووە، وە هەرکەس بڵێ من حەنبەلیم لە فروعدا و موعتەزیلیم لە ئەصلدا، دەڵێین گومڕا بوویت لەو ڕێگایە ڕاستەی بانگەشەی بۆ دەکەی، چونکە أحمد موعتەزیلی نەبووە نە لە دین و نە لە ئیجتیهادیشدا)

[الفصول في الأصول]

ئەوە قسەی یەکێک لە پێشەوا شافیعیەکانە، ئەشعەریە زەندیقەکان دەیانەوێ الإمام الشافعي ناشرین بکەن بە خۆدانەپاڵیان بۆلای، بەڕاستی ئەگەر الإمام الشافعي باوکیشیان بێ ئەوە تەشبیهـ نەبێ وەک باوکایەتی نوحە بۆ کوڕەکەی علیە السلام.

الحسن بن محمد الخطيب (٥٣٨ وەفاتی کردووە)

ابن المبرد دەڵێ: (الحسن بن محمد الخطیب پێشەوا بووە، وە **شاهیدی دەدا لەسەر الأشعري بە زەندەقە)**

[جمع الجيوش والدساكر على ابن عساكر]

ابن قدامة المقدسي (٦٢٠ وەفاتی کردووە)

دەربارەیان دەڵێ: (ئەوە **نیفاق بووە** لە سەردەمی رسول الله ﷺ، وە **زەندەقەی ئەمڕۆیە،** وە دەرخستنی هاوڕایی بۆ موسڵمانان لە بیروباوەڕیاندا

وە شاردنەوەی پێچەوانەی ئەوە، وە ئەمە حاڵی ئەو کەسانەیە بێگومان، ئەوانە زەندیقن بەبێ هیچ گومانێک، لەبەرئەوەی گومانی تێدا نیە ئەوانە گەورەڕاگرتنی موصحەفەکان دەردەخەن بەوەی قورئانی تێدایە، کەچی لە ناخەوە بیروباوەڕیان وایە هیچی تێدا نیە جگە لە پەڕە و مورەکەب)

[المناظرة في القرآن ٥١]

وە دەربارەی أبي الحسن الأشعري دەڵێ: (وە لەوەی مایەی سەرسوڕمانە ئەوەیە پێشەواکەیان کە ئەم بیدعەیەی داهێناوە پیاوێکە نەناسراوە بە دین و وەرع و هیچ شتێک لە زانستە شەرعیەکان، هیچ نادرێتە پاڵی لە عیلم جگە لە عیلمی کەلامی زەمکراو نەبێت، وە ئەوان دانی پیادەنەن کە ماوەتەوە لەسەر ئیعتیزال بۆ ماوەی چل ساڵ دواتر گەڕانەوەی خۆی دەرخستووە لێی، هیچی لێ دەرنەکەوتووە دوای تەوبەکەی جگە لەم بیدعە، چۆن عەقڵەکانیان وێنای دەکەن کە الله تەوفیقی کەسی نەداوە بۆ ناسینی حەق ئیللا **دوژمنەکەی** نەبێت، وە هیدایەتی دانەناوە ئیللا لەگەڵ ئەو کەسەی **کە لە ئیسلام و دیندا بەشێکی بۆ نیە)**

[المناظرة في القرآن ٥٢]

وە دەڵێ: (وە ئەگەر عەقڵیان وا وێنا بکات کە حەق شاراوە بووە لە رسول الله ﷺ و هاوەڵانی و شوێنکەوتووانی دوایان، وە لەسەر ئەو پێشەوایانەی دینیان ڕوون کردەوە و چاویان لە پێشینانی خۆیان کردووە، وە لە دوای خۆشیانەوە چاویان لێکرا، وە ڕاستیەکەیان پێ بەخشرا بەڵام بۆیان ڕوون نەبووەوە درووستێتیەکەی تا الأشعري هات و ڕوونی کردەوە و دەری خست ئەوەی لە پێغەمبەر ﷺ و ئوممەتەکەی شاراوە بوو، ئەمە عەقڵە بێ بایەخەکانیان و ڕایە لاوازەکانیانە، ئەگەر وا وێنا بکەن تێیدا کە حەق لە پێغەمبەر ون بووە و الأشعري دۆزیویەتیەوە و هەموو ئوممەتیش لێی بێ ئاگا بوون ئەم بەخەبەری هێنانەوە، ئەگەر ڕێیان بەمەدا ئەوا ڕێ بە باقی کافران

دەدرێت کە داویانەتە پاڵ پێغەمبەرەکەمان ﷺ و ئوممەتەکەی کە ئەوان لەرێی راست لایانداوە و لە رێگا گومرا بوون، وە **پێویستەکات شەریعەتەکەیان غەیری شەریعەتی محمد بێت و دینەکەیان غەیری دینی ئیسلام بێت** لەبەرئەوەی دینی ئیسلام ئەوەیە کە محمد ﷺ پێوەی هاتووە، **وە ئەوەش الأشعري پێوەی هاتووە، وە ئەگەر رازی بوون بەوە و دانیان پیانا: دەرچوون لە ئیسلام بە تەواوی)**

[المناظرة في القرآن ٣٤]

وە دەڵێ: (لە هەموو ئەهلی بیدەع کەس نیە ئەوە دەربخات کە پێچەوانەی بیروباوەڕی بێ **جگە لەم زەندیقانە نەبێت)**

[المناظرة في القرآن ٥٢]

وە دەڵێ: (هەواڵیان پێ دەدەین: ئایا بینیوتانە ئەم گومڕایی و وتە قێزەونانە لای کەسێک لە پێشینان جگە **لەو کەسەی کە پێشەوایەتیتان دەکات بۆ دۆزەخ**، وێڵی کردوون لە رێگای راست، ئەو کەسەی نەناسراوە بە فەزیڵەتێک لە عیلمی شەرعی و دینی رازی کەر، جگە لە عیلمی کەلامی زەمکراو و شوم کە خێری تیا نیە، گەشەی کرد لە ئیعتیزال بۆ ماوەی چل ساڵ)

[الرسالة في القرآن وكلام الله ٥٤]

وە دەڵێ: (**ئەو کافرانەی ئیمانیان نیە بە قورئان نزیکترن لە عوزر** لە نکۆڵی کردنیان لە قورئان لەو کەسانەی کە بانگەشەی ئەوە دەکەن ئیمانیان پێی هەیە و دواتر وازی لێ دەهێنن بەبێ بیانوو).

[المناظرة في القرآن ٥٢]

محمود بن أبي قاسم الدشتي (٦٦١ وەفاتی کردووە)

لە کتێبەکەیدا (إثبات الحد) شیعرەکەی أبو طاهر مطیار بن أحمد الأصبهاني گواستۆتەوە و کتێبەکەی کۆتایی هێناوە پێی

(**ئەشعەریەکان** گومڕا و **زەندیقن** برای ... ئەوانەن کە عوززا و لات دەپەرستن

بە پەروەردگاریان کافر بوون بە ئاشکرا وتەکەیان ... خراپترین وتەیە ئەگەر لێی ورد بیتەوە)

[إثبات الحد لله للدشتي تحقيق عادل آل حمدان ٢٦٧]

بێگومان دانی بە تەکفیری ئەشعەریەکان ناوە چونکە ئەو شیعرەی گواستۆتەوە و کتێبەکەی کۆتایی هێناوە پێی، وە هەر ئەو لەو کتێبەیدا لاپەڕە ١٨٠ دەڵێ: مەزهەبی هاوەڵانی حەدیث ئەوانەی ئەهلی سوننەن و پێشەوای موسڵمانانن و زانایانی ڕوونکەرەوەن بیروباوەڕیان وایە و شاهیدی دەدەن هەرکەس بڵێ الله تعالی حەدی نیە واتا الله لە هەموو شوێنێکە یان بەرزنەبۆتەوە بۆ سەر عەرشەکەی وەکچۆن لە دڵی عەوامدا جێگیر بووە یان شەخص نیە و شت نیە **یان ئاراستە و شوێنی نیە ئەوە هەڵگەڕاوەتەوە لە دینی ئیسلام** و پەیوەست بووە بە موشریکینەوە و کافر بووە بە الله و ئایەتەکانی وە بەوەش کە نێردراوەکەی ﷺ هێناویەتی، پاک و بڵندی بۆ الله تعالی لەوەی دەیڵێن پاک و بڵندیەکی زۆر.

عبدالساتر بن عبدالحميد المقدسي (٦٧٩ وەفاتی کردووە)

شێخی فەقیهـ، پیاوچاک، تقي الدين کوڕی فەقیهـ أبي محمد المقدسي،فیقهـ فێربوو لە التقي کوڕی المعز و بەتوانا و لێهاتوو بووە لە مەزهەبدا، وە گوێی لە شێخ الموفق [ابن قدامة] بووە.

[تاريخ الإسلام تحقيق تدمري ٥٠/٣٢٤]

ابن رجب دەربارەی دەڵێ: (موناظەرەی لەگەڵ دژەکان کرد و **بە کافری دانان**، وە خاوەن ئازایەتی بووە، وە ئاگری لە **ئەشعەریەکان** بەردا).

[الذيل طبقات الحنابلة ٢/٢٩٩]

ابن تيمية (٧٢٨ وەفاتی کردووە)

خۆی دەیگێڕێتەوە (دوو نوێنەر هاتنە لامان بە پەڕەیەک کە سەلمێندراو بوو لەلایەن دادوەر أبو الحسن علي بن مخلوف المالكي) کە ئەویش ئەشعەری بوو و لە قوتابیەکانی العز بن عبدالسلام بوو، ابن تيمية ش وەڵامی بۆ نارد، دوای ئەوە گەڕانەوە، دەڵێ: (دوای ئەوە گەڕانەوە بەبێ وەڵامێکی بەدەستهێنراو جگە لەوە نەبێت کە داوایان دەکرد من بچمە بەردەمیان، منیش زۆر بە ڕەقی وەڵامم دانەوە، وە بە دەنگێکی بەرز پێم وتن ئەی ئەوانەی کە دینتان گۆڕیوە، **ئەی مورتەدەکان لە شەریعەت، ئەی زەندیقەکان**، وە زۆر قسەی تر، دوای ئەوە هەستام و داوای کردنەوەی دەرگاکەم کرد و گەڕامەوە بۆ شوێنەکەم).

[التسعينية ١/١١٨]

هەندێک لە شێخە تەدموریەکان لەنزیکی ساڵی (٧٠٨) هاتن بۆلای ابن تيمية و وتیان: (گەورەم قسەیەک هەیە پێیان وتووین کە بیگەیەنین بە پێت، وە سوێندیان داوین جگە لە ئێمە کەس نەیبیستێ کە تۆ تەنازول بکەی لە مەسەلەی عەرش و قورئان، وە دەستنووسی خۆتمان بۆ بنووسی، دەیبەین بۆ سوڵتان و پێی دەڵێین لەسەر ئەمە ابن تيمية مان گرتبوو و ئێستا گەڕاوەتەوە، دوای ئەوە خۆمان پەڕەکە دەدڕێنین) پێی وتن: (**ئێوە من بانگ دەکەن بە دەستنووسی خۆم بنووسم کە پەروەردگارێک نیە لەسەروو عەرشەوە بپەرسترێ، وە لە موصحەفەکاندا قورئان نیە، وە**

لەسەر زەوی کەلامی نیە، جامانەکەی دا بە زەویدا و هەستایە سەر پێ و سەیری ئاسمانی کرد و وتی: **یا الله من تۆ دەکەم بە شاهید کە ئەوانە بانگم دەکەن بۆئەوەی کافر بم بە تۆ و بە کتێبەکان و بە نێردراوەکانت**، وە ئەمە شتێکە کە نایکەم) دواتر دوعای لێ کردن.

[الجامع لسيرة شيخ الإسلام ٥٠]

وە دەڵێ: (وە لەبەر ئەوەیە کە الرازي [فخر الرازي] دان دەنێ بەوەی کە جیاوازی نێوان ئەوان و موعتەزیلە لە بینینی الله دا جیاوازییەکی زارەکیە جا بزانە کە **ناخی ئەوانە ناخێکی موعتەزیلی جەهمی پەکخەرە** ئەگەر بێتو ڕوکەشیشیان ڕوکەشی ئەهلی جێگیرکردن بێت [جێگیرکردنی سیفەتەکان بەبێ پەکخستن و تەئویل و تەشبیه و چۆنێتی بۆدانان] وەک چۆن کاری موعتەزیلەکان هەمان کاری مولحیدە پەکخەرەکانی ناو و سیفەتەکانە بە تەواوی لەگەڵ ئەوەی وا خۆیان دەردەخەن کە وەڵامیان دەدەنەوە، حەقیقەتی مولحیدەکانیش ئەوەیە کە بە تەواوی نکۆڵی لە بوونی درووستکەرەکە [ﷲ] دەکەن ئەمەش دوای لێکۆڵینەوە).

[بيان تلبيس الجهمية ٤/٤٠١]

پەرتەوازەترین کەس لە حوکم دان بەسەر ئەشعەریەکان ابن تیمیة یە، دەمێک پێیان دەڵێ جەهمی و زەندیق، دەمێکیش دەبێتە درع بۆیان و قێزەونترین بیانوویان بۆ دێنێتەوە و ڕەحمەتیان بۆ دەنێرێ و داوای لێخۆش بوونیان بۆ دەکات، بەڕاستی سەیرە بۆ کەسانێک مامەڵەی سەلەف بزانن بەرامبەر ئەهلی بیدەع و موخالیفین بەڵام هێشتا چاویان لە مامەڵەی خەڵەفاوێکی گومڕای وەک ابن تیمیة بێ، ئەگەر مەسەلە ڕەحمە ئایا سەلەف بەڕەحمتر بوون یان ابن تیمیة؟ ئەگەر مەسەلە ویژدانە ئایا سەلەف بەئینصافتر بوون یان ابن تیمیة؟ ابن تیمیة یەک کە عالم و زاناکانیشیان بە کافر دانەنات، وەکچۆن أبا بطين دەڵێ موخالەفەی مەزهەبی کردووە، ئیتر

چاوەڕێی چی لێ دەکرێ! مەنهەجی ابن تيمية مەنهەجی فراوانی عوزرهێنانەوەیە بۆ ئەهلی بیدەع و کافران وەک چۆن الذهبي تەلەبەی دەڵێ، بۆیە شێخی عوزرهێنانەوە باشترین نازناوە بۆی، نازناوی شيخ الإسلام شایەنی پێشەوا أحمدە رحمه الله نەک گومڕایەکی وەک ابن تيمية.

محمد بن عبدالوهاب (١٢٠٦ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (کافرەکان بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ئەو گەورەترین خوایە، بەڵام هەندێک خوای تر هەن لەگەڵیدا شەفاعەت دەکەن لای، **وە ئەو موتەکەلیمانەشی بانگەشەی ئیسلام دەکەن**، بەڵام الله گومڕای کردوون لە ناسینی خوا، دەگێڕنەوە لە **الأشعري** و **ئەوەشی شوێنی کەوتووە**: کە ئەو بەتوانایە، وە ئولوهیەت توانا و قودرەتە).

[الدرر السنية ١/١١٢]

عبدالرحمن بن حسن بن محمد بن عبدالوهاب (١٢٨٥ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (**وە ئەو تاقمەی دەدرێتە پاڵ أبي الحسن الأشعري** وەسفی پەروەردگاری جیهانیان دەکەن بە سیفاتێکی نەبوو و بێ گیان، گەورەترین بوختانیان هەڵبەست لەسەر الله وە پێچەوانەی ئەهلی حەقیان کرد لە سەلەف و پێشەوایان و شوێنکەوتووانیان وە پێچەوانەی ئەوەشیان کرد کە دەدرێنە پاڵی چونکە أبا الحسن الأشعري بەڕاشکاوی لەهەردوو کتێبەکەیدا الإبانة و المقالات سیفەتەکانی جێگیرکردووە، ئەم تاقمە بەلاڕێداچووە لە حەق شەیتانەکانیان بەرەڵا کردووە بۆ لابردنی خەڵک لەسەر ڕێگاکە، نکۆڵی تەوحیدی الله یان کرد لە خوایەتی و **ڕێگایان بە شیرک دا** کە لێی خۆش

نابێ، وە ڕێگایان دا جگە لەو بپەرسترێ، وە نکۆڵی تەوحیدی سیفەتەکانیان کرد بە پەکخستن، پێشەوایانی ئەهلی سوننە و شوێنکەوتووەکانیان دانراوی ناسراویان هەیە لە ڕەدی **ئەم تاقمە کافرە نکۆڵیکارە**، هەموو شوبهەکانیانیان پوچەڵ کردۆتەوە تیایا و حەقیان تیا دەرخستووە کە بەڵگەی لەسەرە لە کیتابی الله و سوننەتی نێرداوەکەی و ئەوەشی سەلەفی ئوممەت و پێشەواکانی لەسەری بوون).

[المطلب الحميد في بيان مقاصد التوحيد ١٦٣]

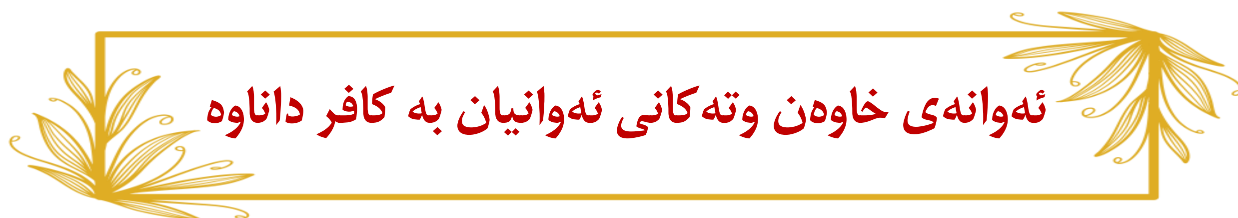
أبي الحسن الأشعري نەگەڕاوەتەوە بۆ سەر مەنهەجی ئەهلی سوننە بەڵکو لە کوفری ئیعتیزالەوە چووەتە سەر کوفری کولابیەت، وەکو وایە لە پارتیەوە بووبێ بە یەکێتی، ئەوەشی کتێبی الإبانة بخوێنێتەوە بۆی دەردەکەوێ کە الأشعري زیاتر و زیاتر خۆی فەزح کردووە.

عادل آل حمدان

ناميلكەيەکی هەيە لەم بابەتە بە ناونيشانی (پرسێك لە **بەكافردانانی الأشاعرة**)

فەزڵی الله یە بەسەرمانەوە کە ئەو نامیلکەیەشمان وەرگێڕاوە و لێدوانمان لەسەر داوە، نامیلکەیەکی سادەیە بەڵام زۆر گرنگە چونکە شارەزای ئەو بنچینانە دەبێت کە ئەشعەریەکان کەوتوونەتە کوفر و زەندەقەوە تیایا، دەتوانن سوودی لێ ببینن.

https://t.me/Ktebxanay_salaf1/289

ئەوانەی خاوەن وتەکانی ئەوانیان بە کافر داناوە

ابن خزيمة (٣١١ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (هەرکەس بانگەشەی ئەوە بکات کە الله تعالی **قسەی نەکردووە جگە لە یەک جار وە قسەش ناکات جگە لەوەی کردوویەتی دواتر قسەکانی پچڕاوە ئەوە کافر بووە بە الله**، بەڵکو تا ئێستاش الله قسەکەرە، وە قسەش دەکات، نمونە نیە بۆ کەلامەکەی).

[الأسماء والصفات للبيهقي ٢٢/٢]

ابن بطة العكبري (٣٨٧ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (بزانن ڕەحمەتی الله تان لێبێ کە پۆلێک لە جەهمییەکان باوەڕیان وایە بە فێڵی دڵەکانیان، وە پیسی ڕایەکانیان، وە قێزەونی ئارەزووەکانیان، کە قورئان مەخلوقە، خۆیان شاردەوە لەمە بە بیدعەیەک کە دایانهێنا، بۆ خۆشاردنەوە لەپێش چاوی عامەی خەڵکی، **بۆ شاردنەوەی کوفرەکەیان، وە ئیلحادەکەیان ناڕوون دەکەن لای ئەو کەسەی عیلمی کەمی پێ بێ**، وە بەرگری لاواز بێ، دەڵێن: ئەو قورئانەی الله قسەی پێکردووە و وتوویەتی ئەوە کەلامی الله یە و غەیر مەخلوقە، وە ئەوەش تیلاوەی دەکەین و دەیخوێنینەوە بە زمانمان، وە دەینووسین لە موصحەفەکانماندا ئەو قورئانە نیە کە الله قسەی پێکردووە، **ئەوە گێڕانەوەیە لەوە**، ئەوەی دەیخوێنینەوە گێڕانەوەیە لەو قورئانە بە لەفظی ئێمە، وە لەفظمان

مەخلوقە پێی، وردن لە کوفرەکەیان، وە فێڵیان کرد بۆ کوفر خستنەناو **عامەی خەڵکی**، بە ناڕوونترین ڕێگا).

[الإبانة الكبرى ٣١٧/٥]

اللالكائي (٤١٨ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (قورئان الله قسەی پێکردووە بە حەقیقی، وە ئەویش دایبەزاندووەتە سەر محمد ﷺ، وە فەرمانی پێکردووە کە تەحەدای پێوە بکات، وە خەڵکی بۆ لا بانگ بکات، وە ئەو قورئانە لەسەر حەقیقی تیلاوە کراوە لە میحرابەکان، نوسراوە لە موصحەفەکان، و پارێزراوە لە سینگی پیاوەکان، **گێڕانەوە و گوزارشت نیە لە قورئان**، وە ئەوەش یەک قورئانە و غەیر مەخلوقە، وە ساختە و گوماناوی نیە، بەڵکو سیفەتێکە لە سیفەتەکانی زاتی خۆی [ﷻ]، تا ئێستاش قسەکەرە پێی، **وە هەرکەس جگە لەمە بڵێ ئەوە کافرێکی گومرای گومڕاکەری موبتەدیعە پێچەوانەکاری ڕێبازی سوننە و جەماعەیە**).

[شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة ٣٦٤/٢]

عبدالغني المقدسي (٦٠٠ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (بیروباوەڕمان وایە پیتە نوسراوەکان و دەنگە بیستراوەکان هەمان کەلامی الله یە، **نە گێڕانەوەیە و نە گوزارشتە لێی**) دواتر دەڵێ: (جا هەرکەس نەڵێ ئەم پیتانە هەمان کەلامی الله یە ئەوە **دەرچووە لە دین، وە دەرچووە لە کۆمەڵی موسڵمانان**).

[الاقتصاد في الاعتقاد ١٤٠]

عبدالقادر الجيلاني (٥٦١ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (هەرکەس وا گومان بەرێ قورئان مەخلوقە یان **گوزارشتە لێی**...**ئەوە کافرە** بە الله ی مەزن، تێکەڵی ناکرێ، نانی لەگەڵ ناخورێ، زەواجی لەگەڵ ناکرێ، دراوسێیەتی لەگەڵ ناکرێ، بەڵکو هەجر دەکرێ و سوکایەتی پێ دەکرێ، وە نوێژی لە پشتەوە ناکرێ، وە شاهیدی لێ قبوڵ ناکرێ، وە ویلایەتەکەی درووست نیە لە نیکاحدا، وە نوێژی لەسەر ناکرێ کاتێک مرد، سێ ڕۆژی پێ دەدرێ **وەک مورتەد** بۆ گەڕانەوە، یان دەگەڕێتەوە یان دەکوژرێ)

[الغنية لطالبي طريق الحق ١/١٢٨]

المجد ابن تيمية و هاوڕایی ابن مفلح و جگە لەویش (٦٥٢ وەفاتی کردووە)

ابن مفلح دەڵێ: خاوەنی المحرر [المجد ابن تيمية] دەڵێ: (درووست ئەوەیە هەموو خاوەن بیدعەیەک **بانگخوازەکەیمان بە کافر دادەنا** وە موقەلیدەکەیمان بە فاسق دادەنا، **وەک ئەوانەی دەڵێن قورئان مەخلوقە یان لەفظمان بە قورئان مەخلوقە**، یان عیلمی الله مەخلوقە، یان ناوەکانی الله مەخلوقە، یان الله لە قیامەتدا نابینرێ، یان ئەوانەی جوێن دەدەن بە هاوەڵان و بە دینداری دەزانن، **یان ئەوانەی دەڵێن ئیمان تەنها بیروباوەڕە**، وە هاوشێوەی ئەوانیش، جا هەرکەس زانا بێ بە هەرشتێک لەم بیدعانە و بانگەوازی بۆ بکات و موناظەرەی خەڵکی لەسەر بکات ئەوە **حوکم دەدرێ بە کافرێتیەکەی**)

[في الفروع ١١/٣٤٠]

پیاوێک پرسیار لە پێشەوا أحمد دەکا دەڵێ ئەی باوکی عبدالله نوێژ بکەم لە پشتی کەسێکی سەرخۆشەوە ئەویش دەڵێ: نا، دەڵێ ئەی لە پشتی کەسێکەوە کە دەڵێ قورئان مەخلوقە، دەڵێ: سبحان الله من ڕێگریت لێ دەکەم لە پشتی موسڵمانەوە کەچی پرسیاری کافرم لێ دەکەی؟

[الشريعة للآجري برقم ١٧٣]

سەرنج بدە پێشەوا أحمد نەیپرسی لەو کابرا کە ئایا ئەو کەسەی دەڵێ قورئان مەخلوقە زانا و بانگخوازە یان عەوام و موقەلید، بەڵکو ڕاستەوخۆ بێ ئەوەی بیناسێ پێی وت کافرە و نوێژ مەکە لە دوای.

پێشەوا عبدالرحمن بن المهدي دەڵێ: هات بە خەیاڵمدا بچمە سەر پردێک، کەس لێی تێنەپەڕیبوایە ئیللا پرسیارم لێ بکردایە، ئەگەر وتی قورئان مەخلوقە دەمدا لە گەردنی و فڕێم دەدایە ئاوەوە.

[شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة اللالكائي برقم ٥٠٤]

سەرنج بدە ئایا زۆربەی ئەو کەسانەی کە لە ناو بازاڕ دان زانا و بانگخوازن یان عەوام وجاهیل، بەڵام پێشەوا ابن المهدي نەیوت پرسیاری لێ دەکەم ئەگەر عالم بوو بەڵکو تەنها بە وتنی قورئان مەخلوقە حوکمی دا لەسەر کەسەکە بەوەی شایەنی مل پەڕاندنە چونکە کافرە.

الربیع بن نافع دەڵێ: موناظەرەم کرد لەگەڵ أحمد بن حنبل لەسەر کوشتنی ئەو جەهمیانە، وتی: تەوبەیان پێ دەکرێ، وتم: ئەمما بانگخوازەکانیان تەوبەیان پێ ناکرێ و دەدرێ لە گەردنیان.

[الرد على الجهمية للدارمي برقم ٣٩١]

سەرنج بدە الربیع دەڵێ بانگخوازەکانیان تەوبەیان پێ ناکرێ واتا عەوامیان تەوبەیان پێ دەکرێ چونکە کافر بوون، واتا خیلاف نەبووە لە تەکفیری عالم و جاهیلیان بەڵکو خیلاف لەوە هەبووە ئایا استتابە بە عالمەکانیان دەکرێ یان نا!

ئیتر تێناگەین ئەم قسە باطلە چۆن کراوەتە بنچینە و موتەوەسیطین موتەئەخیرینی حەنبەلیەکانی لەسەر ڕۆشتوون، بەڵام وەکچۆن مالیکیەکان و

شافیعیەکان کەسانی موبتەدیعی تیا هەبووە حەنبەلیەکانیش بێ بەش نەبوون لەوە، هەرکەس بگەڕێتەوە بۆ هەڵوێستی سەلەف بە گشتی و پێشەوا أحمد بە تایبەتی ئەوا باطلی ئەم قسەی أبي البركات المجد ابن تيمية و شوێنکەوتووەکانی لەم قسەیەدا بۆ دەردەکەوێ، کە یەکەم کەس بوو ئەم بنەما قێزەونەی داناوە کە تەنها بنەماکەی ابن تيمية شان دەدا لە شانی بۆ قێزەونی.

ابن أبي العز الحنفي (٧٩٢ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (وە سێیەمیان: ئەوە **یەک مانای هەیە و ڕاوەستاوە بە زاتی الله**، ئەوە فەرمان و ڕێگری و هەواڵ و هەواڵ لێ دانە، وە ئەگەر گوزارشتی لێکرا بە عەرەبی ئەوە قورئانە، وە ئەگەر گوزارشتی لێکرا بە عیبری ئەوە تەوراتە، وە **ئەمەش وتەی ابن كلاب و ئەوەی پشتگیریەتی وەک الأشعري و جگە ئەویش**)

دواتر دەڵێ: (وە بێگومان هەرکەس بڵێ کە **کەلامی الله یەک مانای هەیە و ڕاوەستاوە بە نەفسیەوە**، وە تیلاوەکراو و حیفظکراو و گوێلێگیراو لە قورئان خوێنەکە گێڕانەوەیە لە کەلامی الله و مەخلوقە، **ئەوە وتوویەتی قورئان مەخلوقە** بەهەمان مانا و هەستی پێ ناکا، لەبەرئەوەی الله تعالى دەفەرموێ: ﴿قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾ [الإسراء:٨٨]، دەبینێ الله تعالى ئاماژە دەکا بۆ ئەوەی لەناو نەفسیدایە یان بۆ تیلاوەکراو و گوێلێگیراو؟...ئەگەر وتیان ئەوە ئاماژەیە بۆ **گێڕانەوە لەوەی لە نەفسیدایە و گوزارشتە لێی** و وە ئەوە تیلاوەکراو و نوسراو و گوێلێگیراوە، ئەمە وتەیەکی ڕاشکاوە بەوەی قورئان مەخلوقە، بەڵکو لەوەدا **کافرترن لە موعتەزیلە**).

[شرح عقيدة الطحاوية ١٢٨]

ابن النجار الفتوحي الحنبلي (٩٧٢ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (شاهیدی دانی فاسق وەرناگیردرێ، وەک زیناکار یان دەیوث یان لەبەرئەوەی بیروباوەڕێکی هەیە، وەک موقەلیدێک لە بابەتی خەلقی قورئان، یان نەفی کردنی بینینی الله، یان لە ڕەفزدا، یان لە جەهمێتیدا، وە هاوشێوەیان وەکو موقەلید لە تەجسیمدا، وە لەوەی خەواریج و قەدەری و هاوشێوەکانیان بیروباوەڕیان پێیەتی لەسەر وتەی درووست، وە **موجتەهیدی بانگخواز بە کافر دادەنرێ**، وەک ڕافیزە: ئەوانەی هاوەڵان کافر دەکەن، یان فیسقەکەیان بە پێشخستنی علي بەسەر جگە لە علي لە خیلافەتدا، وە **جەهمیەکان: ئەوانەی بیروباوەڕیان وایە کە الله بەرزنەبۆتەوە بۆسەر عەرشەکەی، وە قورئانی نوسراو لە موصحەفەکاندا کەلامی الله نیە بەڵکو گوزارشتە لێ**).

[معونة أولي النهى ٤٣٦/١١]

ئەمیش هەمان قسەکانی المجد ابن تیمیة دووبارە دەکاتەوە.

محمد بن أحمد بن علي البهوتي الخلوتي (١٠٨٨ وەفاتی کردووە)

(شاهیدی دانی فاسق وەرناگیردرێ، وەک زیناکار یان دەیوث یان لەبەرئەوەی بیروباوەڕێکی هەیە، وەک موقەلیدێک لە بابەتی خەلقی قورئان، یان نەفی کردنی بینینی الله، یان لە ڕەفزدا، یان لە جەهمێتیدا...وە **موجتەهیدی بانگخواز بە کافر دادەنرێ...ئەوانەی بیروباوەڕیان وایە کە الله بەرزنەبۆتەوە بۆسەر عەرشەکەی، وە قورئانی نوسراو لە موصحەفەکاندا کەلامی الله نیە بەڵکو گوزارشتە لێ**)

[حاشيته على منتهى الإرادات ٢٤٩/٧]

ئەمیش هەمان قسەکانی المجد ابن تیمیة دووبارە دەکاتەوە.

سليمان بن سحمان النجدي (١٣٤٩ وەفاتی کردووە)

دەڵێ: (الخلال لە السنة دەڵێ هەواڵی پێدام علي بن عیسی کە حنبل بۆی گێڕاونەتەوە کە گوێی لێبووە أبا عبدالله [الإمام أحمد] وتوویەتی: (هەرکەس بانگەشەی ئەوە بکا کە الله قسەی نەکردووە لەگەڵ موسا ئەوە کافر بووە بە الله وە قورئانی بەدرۆخستۆتەوە وە ڕەدی رسول الله ی ﷺ داوەتەوە، تەوبەی پێ دەکرێ لەو وتەیە، یان دەگەڕێتەوە یان دەدرێ لە گەردنی) ئەمە وتەی الإمام أحمد بوو دەربارەی کەسێک نەفی سیفەتی کەلام بکا ئەی چی بۆ کەسانێک کە بەسەروو ئەوەوە **نەفی بڵندێتی الله بەسەر درووستکراوەکانی و بەرزبوونەوەی بۆسەر عەرش بکەن، وە بانگەشەی ئەوە بکەن کە لە ناو جیهاندا نیە و لە دەرەوەشی نیە و پەیوەست نیە پێوەی و لێشی جیا نیە و تێکەڵی نیە، ئایا وای دەبینی کە ئەو [الإمام أحمد] گومانی هەبێت لە کوفری ئەوانە؟)**

[كشف الأوهام ٧٣]

لە وەڵامی پرسیارەکەی ابن سحمان یش دەڵێم بێگومان نەخێر، ڕەحمەت و بەزەیی الله برژێ بەسەر پێشەوا أحمد دا.

والحمد لله رب العالمين

وصلى الله على نبيّنا

وعلى آله وصحبه وأتباعه إلى يوم الدّين.

١٦/محرم/١٤٤٥ هجري

٢/آب/٢٠٢٣ ميلادي

لەکاتی بوونی هەڵەیەك یان تێبینییەك ئاگادارمان بکەنەوە

بارك الله فينا وفيكم

https://t.me/Safin_Kurdi